

Helmolds slaverkrønike

Bogen

Helmold: *Chronica Slavorum, Helmoldi, Presbyteri Bosouiensis, et Arnoldi Abbatis Lubecensis, in quibus res Slavicæ et Saxonicæ fere a tempore Caroli Magni usque ad Ottonem IV. seu, ad ann. Ch. MCCIX. exponuntur: Henricus Bangertus è Mss. Codicibus recensuit, et Notis illustravit.* Lübeck, 1659

Som så mange andre af skolens gamle, latinsk-sprogede bøger har også denne bog en lang og kringlet titel. Vigtigst er naturligvis de første ord: *Chronica Slavorum, Slavernes Krønike*. De refererer til slaverne – de folk, der i vikingetid og tidlig middelalder boede langs Østersøens sydlige kyster, og som i Danmarkshistorien måske er bedre kendt under navnet "venderne". Det var dem, der i anden halvdel af 1100-tallet hærgede de danske kyster, men som endte med at blive slået og erobret af den danske kong **Valdemar den Store** og hans navnkundige biskop **Absalon**. I virkeligheden var der tale om flere forskellige "stammer" – obo-dritterne, vagrierne, wilzerne m.fl. Fjender havde de stort set alle vegne: Mod nord danerne, mod syd tyskerne, "sachserne".

Men *Slaverkrøniken* handler ikke kun om vender-togterne i 1100-tallet, men om hele områdets historie fra den frankiske kejser **Karl den Store** (ca. 747-814) op til den tysk-romerske kejser **Otto IV** (1176-1219), d.v.s. hele perioden på 300-400 år, hvor **kristendommen indførtes** i Norden.

Med andre ord: *Helmolds Slaverkrønike* er en **hovedkilde, også til Danmarks tidligste historie**. Af samme grund har forskerne i århundreder tillagt værket stor betydning. Vores eksemplar fra 1659 må være et af de tidligst trykte eksemplarer. Det har tilhørt skolen siden ca. 1850.

Forfatteren

Titelbladet nævner to forfattere: Den ene – **Helmold** – skrev værkets første og oprindelige del. Det menes at have fundet sted senest 1177, da **Helmold** døde. Omtrent på samme tid påtog så den anden forfatter, **Arnold**, sig at videreføre værket, så det kom til at gå helt frem til 1209. Efter alt at dømme har de to mænd kendt hinanden eller i det mindste mødt hinanden et par gange. Ellers ved man ikke det store om dem. **Helmold** må være født omkr. 1120, **Arnold** ca. 1150. Vigtigt er, at de **begge tilhørte kirken**. **Helmold** var præst ("presbyteris") og virkede en god del af sit liv ved kirken i den østholstenske by Bosau. **Arnold** var benediktinermunk – eller rettere abbed ("abbatis") – først ved Skt. Ågidien klostret i Braunschweig, senere ved Skt. Johannesklostret i Lübeck.

Begge var typiske eksempler på middelalderlige kronikører der møjsommeligt brugte år af deres liv på at nedskrive deres beretninger i hånden – ikke mindst fordi de som gejstlige kirkens folk stort set var de eneste i samfundet, der overhovedet kunne læse og skrive.

Men det gjorde de til gengæld til perfektion! Tæt, tæt tekst på latin og græsk er der hen over værkets ca. 600 sider. Enorme mængder af viden, betragtninger, sidespring, som de tog sig ud for en lærd munk i 1100-tallet. Primært handler bogen dog om, hvad såvel **Helmold** som **Arnold** ved selv-syn og af egen erfaring kendte til: **Missionen**, den kristne kirkes udbredelse i det østelske område med dets vilde, hedenske stammer. Hertil knyttede der sig enorme politiske og økonomiske interesser, også for de to forfattere personligt.

Baggrunden

Allerforrest i bogen ses et lille kobberstik, hvor den sachsiske hertug **Henrik Løve** ("Henricus Leo") troner øverst (billedet t.v.). **Henrik Løve** (1129-1195) var en af de mest indflydelsesrige skikkelser i tysk og

europæisk historie i 1100-tallet. Hans magt siges i perioder at have oversteget selveste den tysk-romerske kejser **Frederik Barbarossa** (der i øvrigt var fætter og nær ven af **Henrik Løve**). Talrige byer grundlagde han, bl.a. München og Lübeck.

Med rette har man sagt, at da **Henrik Løve** stod på magtens tinde, herskede han over et område **fra Alperne til Nordsøen**. Adskillige af tidens korstog tog han del i, indtil det i 1176 gik galt. Her nægtede han at støtte et af kejserens krigseventyr i Italien. Det kom til at koste ham en god del af sin magt, selvom han dog fortsat bevarede kontrollen over sit kerneland: **Sachsen**.

I **forholdet til venderne** var **Henrik Løve** uden skånsel. Venderne blev undertrykt og tvangskristnet med bål og brand! Nogle gange arbejdede han sammen med den danske kong **Valdemar den Store** om projektet. Andre gange gik han ikke af vejen for at slippe venderne løs mod danskerne, hvis det passede bedre i hans kram!

Hele denne brogede udvikling kan man læse mere om i *Helmolds Slaverkrønike*. Der er ingen tvivl om, at **Helmold** selv stod på **Henrik Løves** side. Forklaringen var ikke mindst, at **Henrik Løve støttede kirkens interesser** i kampen mod hedningerne.